

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrtletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, dne 12. avgusta 1938.

Upravništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštnočekovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadruga tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Oborožitev v številkah

Zanimivo je primerjati številke o oborožitvi posameznih držav, še bolj pa bo pozornega opazovalca svetovnih dogodkov zanimala primerjava oborožitve demokratičnega bloka in avtoritarnih držav po drugi strani. V naslednjem podajamo številke, ki veljajo za april 1938 in ki smo jih posneli iz zanimive knjige Geneviève Tabouis »Blackmail or war« (Penguin Special 53). Po teh podatkih je oborožitev sveta sledeča:

Velika Britanija ima 47.098.000 prebivalcev in lahko mobilizira 9.000.000 mož. Njena stalna vojska šteje doma 115.000 mož in 90.000 v britanski posesti.

Britansko ladjevje ima tonažo 1.296.353 in šteje 18 velikih ladij (capital ships), 6 nosilcev letal, 59 križark, 129 torpednih rušilcev in 54 podmornic. Delajo pa: 5 velikih ladij, 5 nosilcev letal, 17 križark, 33 torpednih rušilcev in 18 podmornic.

Britansko zračno ladjevje šteje 2000 letal, izmed katerih jih je 1500 doma v Angliji, in ki šteje 65.000 mož, izmed katerih je 5.500 častnikov.

Armado so popolnoma reorganizirali in prilagodili potrebam motoriziranega vojskovanja. Pred kratkim so se izvršile pri najvišjem vodstvu velike spremembe. Ladjevje so znatno ojačili in zdaj mu bodo dodali še 5 prvovrstnih vojni ladij. Obsežna dela je Velika Britanija izvedla v Hongkongu in Singaporeju.

Francija ima 41.906.000 prebivalstva in lahko mobilizira 8.900.000 mož. Njena stalna armada šteje 415.000 mož in 145.000 izven Francije.

Francosko ladjevje ima tonažo 511.817 in šteje 6 velikih ladij, 1 nosilec letal, 68 torpednih rušilcev in 75 podmornic.

Zračno ladjevje šteje 1500 letal in 50.000 mož, izmed katerih je 3000 častnikov. Francoska armada je močna in dobro izurjena, poleg tega pa Francija svojo vojno silo neprestano izpopolnjuje.

Združene države imajo 128.430.000 prebivalstva in lahko mobilizirajo 20.000.000 mož. Stalna armada šteje 170.000 mož, narodna garda pa 190.000.

Ladjevje ima tonažo 1.163.240 in šteje 15 velikih ladij, 4 nosilce letal, 30 križark, 216 torpednih rušilcev in 85 podmornic. Delajo pa: 4 velike ladje, 2 nosilca letal, 10 križark, 36 torpednih rušilcev in 22 podmornic.

Zračno ladjevje šteje 2885 letal in 32.000 mož, izmed katerih je 2800 častnikov. Združene države si prizadevajo, da bi se ojačile svoje vodno in zračno ladjevje. V primeru vojne bi Združene države takoj mobilizirale 400.000 mož in 500—600.000 v roku šestih mesecev. Zračno ladjevje je zelo udarno. Šteje 900 najmodernejših aeroplanov in 900 hidroplanov.

Sovjetska zveza ima 170.000.000 prebivalstva in lahko mobilizira 35.000.000 mož. Stalna armada šteje 1.300.000 mož.

Ladjevje ima tonažo 250.000 in šteje 4 velike ladje, 4 križarke, 25 torpednih rušilcev in 130 do 150 podmornic. Delajo še 4 križarke.

Zračno ladjevje šteje 4500 letal in 100.000 mož in je na izredno visoki stopnji.

Česko-Slovaška ima 15.187.000 prebivalstva in lahko mobilizira 2.500.000 mož. Stalna armada šteje 171.850 mož.

Zračno ladjevje šteje 500 letal in 8500 mož, izmed katerih je 900 častnikov. Armada je na visoki stopnji in je sijajno opremljena.

Kitajska, K tem številkam moramo dodati še kitajske sile, dasi je zelo težko oceniti njih pravo število. General Čang Kaj Šejk razpolaga zdaj s 600.000 izurjenih mož, v nekaj mesecih pa bo izurjen nadaljnji milijon vojakov. Če pomislimo, da ima Kitajska 374.000.000 prebivalcev, je to pač preveliko število, da bi ne bilo vsega upoštevanja vredno.

Nemčija ima 74.000.000 prebivalstva in lahko mobilizira 13.000.000 mož. Stalna armada šteje 1.000.000 mož.

Ladjevje ima tonažo 147.271 in šteje 6 velikih ladij, 6 križark, 35 torpednih rušilcev in 36 podmornic. Delajo pa 4 velike ladje, 2 nosilca letal, 7 križark, 2 torpedna rušilca in 23 podmornic.

Zračno ladjevje šteje 2600 letal in 130.000 mož, med njimi je 5500 častnikov. Izdelujejo jih z veliko naglico v ladjedelnicah kakor tudi v letalskih delavnicah, ki lahko izdelajo 250 letal na mesec. Kakor vse kaže, so ustanovili še dve novi diviziji infanterije, štiri infanterijske divizije pa so motorizirali.

Italija ima 42.901.000 prebivalstva in lahko mobilizira 8.000.000 mož. Stalna armada šteje 550.000 mož.

Ladjevje ima tonažo 429.243 in šteje 4 velike ladje, 22 križark, 114 torpednih rušilcev in 81 podmornic. Delajo pa 4 velike ladje, 42 torpednih rušilcev in najmanj 30 podmornic.

Zračno ladjevje šteje 2100—2200 letal in 50.000 mož, izmed katerih je 5000 častnikov. Armada silno napreduje in motorizacijo izvajajo naglo.

Japonska ima 71.000.000 prebivalcev in lahko mobilizira 13.000.000 mož. Stalna armada šteje 232 tisoč mož, dasi kažejo nedavni dogodki, da je pravo število 400.000.

Ladjevje ima tonažo 802.262 in šteje 9 velikih ladij, 4 nosilce letal, 35 križark, 112 torpednih rušilcev in 57 podmornic. Delajo pa 2 veliki ladji, 3 nosilce letal, 15 torpednih rušilcev in 5 podmornic.

Zračno ladjevje šteje 1670 letal (preden so se

Za slovenski značaj naših letovišč in zdravilišč

V skrbi za našo splošno slovensko kulturno smer ne smemo prezreti naših letovišč in zdravilišč, ki so zlasti ob pomladnem in poletnem času kar nekaka gledališča našega slovenskega kulturnega stanja in življenja. Skušnja pa kaže, da se naša letovišča in zdravilišča tega vselej in povsod ne zavedajo. Pomisliti moramo, da so obiskovalci naših letovišč in zdravilišč, zlasti če prihajajo iz zamejstva, navadno izobraženi in presodni ljudje. Vemo pa tudi, da človek nikjer ni tako nagnjen in prenačljivejši kakor prav v kulturnih rečeh, ki jih najde na tujih tleh. Prav gotovo vsi tuji obiskovalci naših letovišč in zdraviliščnih krajev vsako leto z njih odnese bolj ali manj ugodne vtiske v kulturnem pogledu. Tujci pišejo o nas...

Tako vemo, da je pred dvema letoma znan madžarski pisatelj in spreten urednik uglednega madžarskega lista prav v tem oziru prepotoval Slovenijo in obiskal vsa naša večja letovišča in zdravilišča. Kaj najdemo, ako sledimo njegovim zapisom? Zalostno spričevalo o naši slovenski zavesti! Pa saj znamo opazovati tudi sami. Presodimo se! Pojdimo kar po vrsti. Sluge in sluginje po naših letoviščih in zdraviliščih hočejo za vsako ceno — tudi če se pri tem osmešijo — pokazati, da so se naučili nekoliko nemškovati in Hrvatiti in celo francozevati in se spakujejo v teh jezikih, spakujejo se tudi tedaj, ko bi mogli prebiti s svojo materinščino. Nobena gostoljubnost ne zahteva nepotrebne uslužljivosti... Kar velja za služinčad, velja toliko bolj za gospodarja in gospodinjo ter za vse družinske člene.

Toliko bolj je treba poudariti in pokazati slovenski značaj naših letovišč in zdravilišč, če so v banovinski lasti in upravi. Obenem je to tudi laže dosegljivo zaradi enotnega vodstva in nadzorstva, ki ga v tem pogledu more in morajo imeti te in take ustanove. Čast dežele bo zrasla.

Lepota naših slovenskih krajev pač ne potrebuje, da bi se ponašali s tujim blagom in bi pre-

zalele sedanje sovražnosti) in 21.000 mož s 6000 častniki.

Zaradi vojne s Kitajsko je potrošila Japonska znatno število ljudi in denarja.

Širite naš list „Slovenijo“!

Romunija ima 19.423.000 prebivalcev in lahko mobilizira 3.500.000 mož. Stalna vojska šteje 141 tisoč mož.

Ladjevje ima tonažo 10.000.

Letalsko ladjevje šteje 280 letal in 10.000 mož, med njimi 1100 častnikov.

Poljska ima 34.221.000 prebivalstva in lahko mobilizira 6.500.000 mož. Stalna armada šteje 266 tisoč mož.

Ladjevje ima tonažo 8500, in sicer ga sestavljajo lahke križarke in podmornice.

Zračno ladjevje šteje 500 letal in 10.000 mož, izmed katerih je 1200 častnikov.

Belgija ima 8.300.000 prebivalcev in lahko mobilizira 1.350.000 mož. Stalna vojska šteje 65.000 mož.

Zračno ladjevje šteje 250 letal in 2500 mož, med njimi 100 častnikov. Obvezno vojaško službo so od 8 do 12 mesecev raztegnili na 12 do 17 mesecev.

Na podlagi teh številk si lahko približno izračunamo, kakšna bi bila v primeru vojne vojna sila raznih strank. čp.

vzetovali s tem, kar imamo tujega v svoji zalogi. Sedaj mislimo na vse raznovrstne sporede in prireditve, ki jih v poletnih dnevih in večerih nudimo v razvedrilo tujcem kot svojim gostom. Kolikokrat bi jim mogli le z malo potezo dati več slovenskega kulturnega značaja. Ako se kje prirejajo koncerti, ali se ne bi kakšen večer mogel posvetiti izključno naši slovenski glasbi? Ako nastopajo pevci, ali bi ne bilo prav, da se oglase kdaj le kot glasniki naše narodne oziroma umetne pesmi? Tudi oder, kjer jim je na razpolago, ne bi smel v prvi vrsti kazati tuje, marveč našo slovensko dramo in opero... Ako se bojite, da bi gostje mislili, da ne poznate druge glasbe in drugega knjištva in sploh svetovne umetnosti, pa jim povejte svojo izvedenost v primernem uvodu. Dokažite in dopovejte jim pa tudi, da je prav lastna umetnost slehernega naroda najboljši dokaz, kako ceni in goji narod umetnost sploh. Kajpada če so koncertne in druge prireditve pogostine, potem se naj upoštevajo tudi umetnine drugih narodov. Potem je koncertna stvar v redu. Nastopajo naj predvsem slovenske dobre moči.

Kadar se prirejajo zleti, naj ne bodo odločilne samo daljave in višave, še manj samo hitra in udobna vozila, ampak tudi spoznavanje naših kulturnih spominov in zakladov. Kako lepa je voznja na Gorenjsko, ali ne bi kazalo, jo zvezati tudi z obiskom na Prešernovem grobu v Kranju in na njegovem rojstnem domu v Vrbi? Kako prijetna je pot v Maribor, ob zelenem Pohorju, pa kaj bi vas zamudilo, ustaviti se pri vsem, kar tam v mestu posebno spominja na Slomška? Nikjer skoraj ni pri nas Slovincih krajevne lepote, da ne bi bilo nekje blizu tudi kulturne pomembnosti. Naj vidijo, naj vedo tujci, kako spoštujemo svoje velike može...

Nekoč je nekdo med nami zapisal, da bodimo kulturni predvsem zaradi sebe, ne zaradi tujcev. To bi kar zadoščalo, ko bi naša slovenska zemlja

ne bila za tujce tako zanimiva in zaželena dežela. Danes mora in hoče vsak kulturni narod pokazati, kako je z njegovo prosveto, koliko premore v zboru kulturnih narodov. Svet sodi po tem, kar vidi in sliši. Ako bomo skrivali svoje pomembne vrednote, ne bomo imeli priznanja pred tujci. Naj ne hvalijo samo naše prijaznosti, ampak tudi našo prosveto.

K narodovi kulturi pa ne spada samo lepa slo-

Naša poštna stiska

Pod naslovom »Naše tegobe« prinaša »Slovenski poštar« poročilo o pomanjkljivostih naših poštne naprav. Iz njega posnemamo:

Telegrafsko-telefonske naprave delimo lahko v zunanje, to je drogove in žice, in v notranje, obstoječe iz raznih aparatov. Kakšni so pri nas drogovi? Na področju naše direkcije je pri t. t. napravah okoli 100.000 drogov. Od teh jih je najmanj 15% nagnitih — trhljih, ki so potrebni zamenjave z novimi. Da je tako velik odstotek drogov preperelih, je krivo to, ker se zaradi nezadostnih kreditov za vzdrževanje t. t. naprav ni mogla vsako leto izmenjati potrebna količina drogov z novimi. Drogovi vzdrže povprečno 20 do 25 let. Po teh letih nimajo drogovi več tiste odpornosti, kakršno terjajo naše klimatične razmere, ki na drugi strani tudi skrajšujejo njihovo življenjsko dobo, katera je pod drugimi podnebnimi okolnostmi daljša. Na leto bi se potemtakem moralo izmenjati pri nas 4—5% drogov z novimi. Dejansko pa je ljubljanska direkcija mogla v zadnjih letih izmenjati samo 1—2% drogov z novimi, kakor da bi drogovi mogli dočakati častitljivo starost 50 do 100 let!

Pri takšnem gospodarstvu, ako se to sploh more nazvati gospodarstvo, bo čedalje več trhljih drogov. Že sedaj lahko opazujete, kako se ob razmeroma majhnem južnem snegu drogovi lomijo, čez nekaj let pa moramo pričakovati, da se bodo ob večjem snegu podrle cele trase, da bodo potrgani vsi t. t. vodi in da bo v Sloveniji nastal v telegrafu in telefonu pravi polom. Mar je res treba čakati šele na ta polom? Saj takrat se bo za popravilo — oziroma pravilno — za novo postavitev moral najti kredit, ki bo šel v visoke milijone! Kakšno škodo bo pa posebno trpela Slovenija, ko bo ostala brez t. t. zvez! Velikansko škodo bo imela p. t. t. uprava tudi s tem, ker ji bodo za daljši čas odpadli izdatni dohodki iz telegrafa, posebno pa telefona. Ali bi ne bilo bolj pametno, gospodarsko in tudi državniško, drogove pravočasno izmenjati in s tem katastrofo preprečiti? Že danes bi za izmenjavo preperelih drogov potrebovali okoli dva in pol milijona dinarjev. Kakšen znesek bo za to potreben čez nekaj let?! In takrat se bo moral najti kredit! Zakaj torej čakati šele na katastrofo?

Na področju naše direkcije je za telegrafске in telefonske vode uporabljeno približno 4500 km železne žice, ki je od rje tako razjedena, da ni več sposobna za dober t. t. promet. Ena četrtina te žice je že tako

venska pesem in beseda, ampak tudi lepa, to se pravi dostojna obleka, nošnja, postava, podoba in še marsikaj. O tem pa drugič. Danes le še pripomnimo, da so drugod po svetu zlasti priznana letovišča in zdravilišča tako zavedna, da jim ozirom gostoljubnosti nikjer ne hodi v škodo narodnosti. Tudi mi Slovenci bi morali sloveti po svojem narodnem čutu, toliko bolj, kolikor nas je manj.

L. T.

razjedena in preluknjana, da se pri pretrgih ne da več niti vezati — krpati z novo žico. Ti vodi sploh niso več uporabni. Obstoje samo zato, da poštarjem in občinstvu, ki se jih poslužujejo, rahljajo živce. Saj se je železno jedro teh žic skrčilo na 1 do 2 mm premera, in električni upor je postal tako velik, da se na njih ne more govoriti niti na kratke razdalje, kaj šele na daljše ali celo z zamejstvom.

Železna žica vobče ni primerna za telefonske vode. Ustreza kvečjemu za kratke stranske vode. Nikakor pa ni primerna za daljše vode, a najmanj za mednarodne vode. Pri nas imamo mnogo padavin, veliko zelenja in gozdov, kar vse povzroča vlažno podnebje. V takem podnebnju pa železna žica hitro rjavi in propada. Potemtakem tudi ni ekonomično, uporabljati jo, vsaj za telefonske vode ne. Zato bi bilo nujno potrebno, da se izmenja z brončeno.

S tem pa zla še ni konec. Razen v Ljubljani, Mariboru in nekaterih telefonskih centralah na Gorenjskem, so pri vseh naših poštah instalirane induktorske telefonske centrale, pri naročnikih pa, ki so nanje priključeni, induktorski telefonski aparati. Skoraj vse te centrale in aparati so še iz predvojne dobe. Zaradi dolge uporabe so že popolnoma izrabljeni in obrabljeni, pa zato tudi izmenjava njihovih posameznih delov bore malo zaleže. Skoraj 70% teh central in aparatov je že neporabnih in ne predstavljajo druge vrednosti kakor stara kovina. Sicer so pa vse te centrale in naročniški telefoni zastareli in nesposobni za sedanji močni telefonski promet. Saj spadajo danes med zastarele tipe že CB (centralna baterija) centrale in celo prvotni tipi avtomatičnih central.

Tako gre razvoj moderne tehnike mimo in preko nas, naš poštar in telefonski naročnik se pa ure in ure mučita in jezita, preden dobita zaželeno zvezo, ki zopet rodi novo jezo, ker naročnik ne sliši nič ali sliši več govorcev ali zveza kar na lepem odpove itd. Pri takih aparaturnah bi moral biti poštar čarovnik, da bi pričaral dobro telefonsko zvezo. Ker pa to ni, se muči z aparaturjo, pretika »štifte«, vrti induktor, včasih tudi stresa aparat, zraven preklinja in v tem sekundira naročniku, ki zopet robanti na poštarja, češ da je on kriv, da ne dobi zveze, oziroma je že dobljena zveza slaba ali pretrgana.

Telefonske mizerije je krivo tudi premajhno število telefonskih vodov. Obstoječi vodi so preobremenjeni, pa je zato treba čakati ure in ure na telefonske

tem vlaklu nahajala predvsem štabni in superarbitracijski oddelek, ki sta štela dosti bolnih in nesposobnih vojakov. Za boj sposobne stotnije so se v glavnem peljale s prvim vlakom, ki so ga v Mariboru prezrli. Zaradi tega je bilo mogoče računati le na prostovoljce, ki naj bi napravili novo enoto, ki bi ostala v Mariboru. S primerno agitacijo se nam je res posrečilo spraviti skupaj enoto, ki je v začetku štela precej čez sto mož. Poveljstvo te enote je bilo poverjeno nadporočniku Piberniku. Stanovanje so nam dodelili v najlepših prostorih domobranske vajašnice, kjer je bil do prevrata dom za rekonvalescente, opremljen s posteljami, kakršnih že skoraj nismo poznali.

Oblečeni smo bili dobro in smo imeli večinoma vsi pelerine, ker smo v Ennsu vzeli s seboj pač najboljše obleke, ki so bile na razpolago. Preskrbeli smo si takoj tudi krivce, tako da smo bili napravljeni prav po predpisih, ki so veljali za naš polk. Tako opravljani smo se razdelili v več vodov, ki so nekolikokrat prekrizali mariborske ulice. Obenem smo zastražili tudi most čez Dravo, čez katerega je šel tedaj glavni in sicer ne samo domači promet, temveč tudi veliko število s fronte vračajočih se vojakov, ki so šli dalje proti severu in Madžarski. Med Mariborčani, ki so nas poznali še iz leta 1915., ko je bil naš kader začasno v Studencih pri Mariboru, se je hitro razširila vest, da so prišli generalu Maistru na pomoč Kranjci, kar je položaj res takoj spremenilo. Mariborski Slovenci so postali zaradi tega samozavestnejši, a Nemcem je pogum upadel, ker so bili prepričani, da smo bili poslani iz Ljubljane, ki je po njihovem mnenju na ta način prehitela Gradec, od koder so oni pričakovali pomoči.

Prvih štirinajst dni smo bili neprenehoma v službi in nekateri se ves ta čas še srekli niso. Ko pa je bila 18. novembra na vsem Spodnjem Štajerskem izvedena mobilizacija, je mariborska posadka tako narastla, da bi bila lahko sama opravljala vse posle. Zato je tudi bilo mogoče misliti na nadaljnjo ureditev severne meje.

Kar se srbskih vojakov tiče, pa je bila stvar približno naslednja: V Zgornji Avstriji so bila glavna taborišča vojnih ujetnikov, med katerimi je bilo tudi dosti srbskih vojakov. Po prevratu so se vsi ti napatili proti svoji domovini po potih

NAJBOLJŠE ŠIVALNE STROJE

»ADLER«

ZA DOM IN OBRT TER POSAMEZNE DELE IN KOLESA KUPITE PRI

PETELINC LJUBLJANA

ZA VODO, BLIZU PREŠERNOVEGA SPOMENIKA

VEČLETNO JAMSTVO! — POUK V UMETNEM VEZENJU BREZPLAČEN

zveze z večjimi mesti: z Zagrebom, Beogradom itd. Koliko prijavljenih telefonskih pogovorov pa na dan sploh ne pride do realizacije, ker niso prišli na vrsto!

Telefonska omrežja v Mariboru, Celju, Ptiju, Kranju in Murski Soboti so po večini narejena s prostimi žicami. Obstoječi telefonski kabli v Mariboru so popolnoma zasedeni. V navedenih mestih je veliko interesentov za naročniške telefone, toda njihovim željam ni mogoče ugoditi, ker so vsa strešna stojala preobremenjena. Ustreči se jim bo moglo šele tedaj, ko bo poštna uprava v teh mestih položila telefonske kable. Pokabljenje pa zahteva tudi naše podnebje. Pri vsakem južnem snegu se proste žice potrgajo, in več ko polovica telefonskih naročnikov je brez zveze s centralo, poštna uprava pa ima velike stroške s popravili.

Posebej je treba omeniti tudi telefonsko mizerijo v Ljubljani. Tu je okoli 500 prijav za telefone, približno toliko je pa še drugih interesentov za nove telefone, ki se sploh ne prijavijo, ker vedo, da ne morejo dobiti telefona. Nove instalacije sta tu zabranjevali dve zapreki: premajhna telefonska centrala in pa nezadostni kabli. To stanje je trajalo več let. Po dolgem moledivanju in številnih intervencijah je poštna uprava začela razširjati telefonsko centralo. To se je zgodilo, oziroma dovršilo lansko leto. Vendar je to samo polovična rešitev. S tem se je omogočilo že obstoječim naročnikom, da se svojega telefona lahko vsak čas poslužujejo, kar poprej ob času močnega prometa ni bilo mogoče, novih naročnikov pa se je moglo priključiti samo malotno število. Žice v kablju, kolikor jih sploh je, so namreč zasedene. Istočasno s povečanjem telefonske centrale bi bili morali po ulicah položiti nove telefonske kable.

In pri vsem tem ne smemo pozabiti, da donajajo slovenske pošte **eno tretjino** dohodkov vseh državnih pošt

Avg. Bercieri: Nekaj pripomb k osvoboditvi Maribora

(Nadaljevanje)

Po izvršenem prevratu, ki je prišel do izraza v spremembah poveljnikov posameznih stotnij, ne pa tudi bataljona, ker je bil naš zadnji bataljonski poveljnik dalmatinski Hrvat podpolkovnik Ivo Dragičević, je nastalo vprašanje, kako priti v domovino. Pri velikanskem navalu, ki je tedaj nastal na železnico, ni bilo mogoče računati, da bi se mogli odpeljati z normalnimi vlaki. Zato je naše poveljstvo zahtevalo od vojnega železniškega vodstva v Innsbrucku, da nam da za prevoz na razpolago dva vlaka, kar smo po nekaj dneh čakanja tudi dosegli. Tej okolnosti se je treba zahvaliti, da smo se iz Ennsa skupno odpeljali in da ni odhajal vsak za se domov. Le redki so bili tisti, ki so bili tako nestrpni, da niso počakali na ta vlaka in se posamič odpeljali domov.

Ker je bil pravi sedež našega polka v Ljubljani in kakšnih drugih navodil ni bilo, je razumljivo, da sta oba vlaka bila namenjena v Ljubljano. Nikdo ni računal s tem, da bi se ustavili kje drugje, saj o pravem stanju v domovini ničesar vedeli nismo. Prvi vlak je tako tudi peljal skozi Maribor 4. novembra dopoldne, ne da bi se bil kdo kaj zanimal za te naše vojake in jih prosil za pomoč. Šele pozneje je zvedel general Maister, da se je peljal cel vlak naših vojakov proti Ljubljani, obenem je zvedel tudi, da temu sledi še en vlak. Ta drugi vlak sta potem čakala na postaji general Maister in dr. Karel Verstovšek. Našemu poveljstvu sta razložila obupni položaj Maribora. Če se ne motim, je general Maister zatrjeval, da šteje vsa njegova oborožena sila nekaj nad štirideset mož, medtem ko so Nemci že tedaj razpolagali z dosti večjo silo, ki je obstajala po večini iz aktivnih in rezervnih častnikov. Brez ovinkov je povedal, da je njegov položaj nevzdržen, če ne dobi takoj pomoči.

Razume se, da je bil naš poveljnik z drugimi častniki vred pripravljen nuditi pomoč. Seveda pa stvar ni bila tako preprosta, ker z navadnim poveljem tedaj ni bilo mogoče siliti ljudi, ki so bili namenjeni bolj ali manj vsi domov, da ostanejo v Mariboru. Težava je bila tudi v tem, da sta se v

in železnicah, kakor je pač nanoslo. Tako so nekateri srbski vojni ujetniki potovali tudi preko Maribora. Večina teh ujetnikov je bila tako stradana, da ni bila sposobna za nobeno službo. Zato je bilo mogoče zadržati samo posameznike, ki so bili še porabni, in tem smo zatrjevali, da je ukaz njihovega vrhovnega poveljstva tak, da morajo ostati v Mariboru. Seveda je bila to samo preteza, saj s srbsko vojsko tedaj še nismo imeli nobenih zvez. Teh srbskih ujetnikov se je s časom nabralo za skoraj celo stotnijo. Kakšne posebne službe niso opravljali, bili so predvsem za rezervo za kakšno nujno potrebo. Bili pa so to le preprosti vojaki, kakršnega srbskega oficirja, ki bi ga jim lahko postavili za poveljnika, pa ni bilo mogoče dobiti. Očitno so se po drugih potih vračali domov.

Ko je bil položaj že čisto trden in je bila razorožena tako imenovana »Schutzwehr« ter zavzeto Špilje, smo pa postali proti koncu novembra Kranjci menda nekemu, ki se je hotel že tedaj prikupiti Srbom, odveč. Kar nenadoma je v dnevnem povelju mestnega poveljstva izšla odredba, da se mora oddelek gorskega strelskega polka št. 2. preseliti iz svojih udobnih prostorov v neke barake onstran Drave. V naše prostore pa naj bi se bili vselili srbski ujetniki, ki sicer tudi niso imeli slabih prostorov. Proti takemu postopanju smo se pritožili pri generalu Maistru in mu izjavili, da zapustimo Maribor, če nas hočejo spraviti v barake. General Maister je potem to povelje spremenil, da nam sicer ni bilo treba v barake, a svoje prostore smo le morali odstopiti Srbom. Odpustiti ali poslati nas v Ljubljano general Maister ni hotel, češ da nas bo še potreboval pri nameravanem zavzetju Celovca. Le zaradi tega smo še ostali v Mariboru in pričakovali, kedaj bo prišlo dovoljenje od Narodne vlade v Ljubljani, da smemo korakati proti Celovcu. Ko tega dovoljenja kljub večkratnim pozivom s strani generala Maistra ni bilo in je nasprotno celo vlada naravnost prepovedala, da bi zasedli Celovec, češ da ne bo mogoče preskrbeti prehrane, smo 9. decembra zapustili Maribor in odšli v Ljubljano. Za svojo osebo ne dvomim, da bi bil Celovec danes naš, če bi bila tedaj Narodna vlada dovolila generalu Maistru, da ga s svojimi četami zasede. (Dalje prihodjajo)

Našega naroda jih je strah

»Proboja«, je skrb, da bi spričo odločnega odpora slovenskega ljudstva že ne prišlo do tolikanj zaželenih »tihe in postopne likvidacije« slovenstva. Zato se je spet kedaj spravil nad »separatiste«, to je nad Slovence in Hrvatke, ki nočejo utoniti v velikosrbskem jugoslovenstvu. Njegov sestavek je naravnost šolski zgled umske in miselne primitivnosti. In da se vsak lahko prepriča, da smo s to sodbo še vse premalo rekli, navajamo nekaj odstavkov:

V domovini tvorijo ljudje duhovno skupnost, ki je osnovana na elementih rasne skupnosti na istem jeziku, na skupni preteklosti, na istem kulturnem idealu. Samo v domovini se ustvarja enoten narod. Če imajo Slovenci v Jugoslaviji svoje posebne rasne elemente in svoj posebni kulturni cilj ter osnovne jezikovne razlike, potem imajo pogoje za ustvarjenje posebne nacije, potem je njim Slovenija domovina, Jugoslavija pa le skupna država.

Oglejmo si torej od blizu to modrost! Najprej, kar se tiče »rasne«, to je plemenske enotnosti. Vsi vemo, da je plemenske skupnosti na primer med Slovenci in južnimi Srbi manj, kakor na primer med Francozi in Nemci, ali Nemci in Poljaki, ali Angleži in Irce. To bo spoznal lahko vsak na prvi pogled, če bo samo videl gručo teh in onih ljudi, ne da bi posebej študiral zgodovino vseh različnih narodov, ki so se selili po Balkanu, a zlasti tudi ne da bi vedel, kako so naseljevali Turki vso sodrugo prednjo Azijo in Afriko med balkanskimi Slovani, da bi jih strahovali. Saj so še danes v Srbiji močne zamorske naselbine, in negroidni tipi med Srbi precej vsakdanji, da o prednjeazijskih in tatarskih tipih niti ne govorimo. Ne, nasproti tem imamo Slovenci že popolnoma druge »rasne« elemente.

Kar se pa tiče slovenskega kulturnega cilja, je ta tako jasen in bil od naših najboljših ljudi že tolikokrat obrazložen, da ga ne bomo razlagali ljudem, ki ga tako ne bodo mogli nikoli doumeti. Samo na kratko naj ugotovimo, da je naš cilj omika in olika velikega demokratičnega Zahoda.

In jezikovne razlike so med nami in Srbi na primer še nekoliko večje, kakor med Holandci in Dolenjimi Nemci ali šlezviškimi Nemci in Danci, ali Norvežani in Švedi, ali Katalanci in Španci, ali Srbi in Bolgari, ter vsaj take, kakor med Poljaki in Belorusi, ali Poljaki in Čehi, ali Danci in Švedi, pa tako naprej. Le zakaj ne gredo jugoslovenci te narode učiti svojega zmedenega edinstva? Najbrž ker se jim zdi, da bi jih na primer kako katalansko ali dansko ali poljsko oblastvo vtaknilo brž v ječo ali v blaznico!

Sicer pa, da govorimo še bolj razločno in nazorno: mar ni jugoslovenom znano, da so na primer celo javni uradi na jugu vrnili slovenski spis s pripombo, da ga ne razumejo in da zato prosijo za prevod?

Najbolj imeniten je pa tale razlog, ki ga kljub očitni neresničnosti ponavljajo jugoslovenci dan za dnem, ker menda mislijo s kričanjem prepviti resnico:

Naš narod je spregovoril leta 1918. z elementarno silo proti takemu uedinjenju. Rekel je svojo odločno besedo, da mu Jugoslavija ne bo samo država, marveč tudi Domovina.

Našim prijateljem!

Naš tednik »Slovenija« je treba razširiti kar največ mogoče. Prepričani smo, da to žele ne le naši dosedanji naročniki, ampak vsi prepričani Slovenci. Zato prosimo vse naše naročnike in prijatelje, da naj nam pridobivajo novih naročnikov. To zato, da list tvorno podpro in pa da se slovenska misel čimbolj razširi. Našemu tedniku je treba že zaradi kritja stroškov, ki so veliki, novih plačujočih naročnikov, da ne omagamo.

Naslove novih naročnikov naj pošiljajo naši prijatelji na naslov: UPRAVA TEDNIKA »SLOVENIJA«, LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17.

Uprava tednika »Slovenija«

Vrvitev in vrvitarji

Spet smo v dobi težkih gorskih vzponov in spet nam udarja beseda vrvitev na uho.

Beseda je to, ki ne zveni za slovensko uho in slovenski um. Beseda, ki slovenskemu človeku ne pove več, kakor kak kemični obrazec ali kaka reklamna beseda, nenaravno iz začetnih zlogov narejena. Beseda, ki potrebuje šele razlage, in je torej na sebi mrtva. Beseda, ki iznenadja tudi v sedanji dobi brezsmiselne tuje navlake in ponesrečenih tvorbo.

Človek, ki zna zgolj slovenski, sploh ne bo razumel in doumel njene vsebine. Mora ne samo znati, ampak tudi misliti nemški in imeti pri tem še dovolj domišljije, da ugane, kaj naj bi ta besedna potvora pomenila v zvezi stavka. Zlasti pa se mora zavedati vse jezikovne jalovosti nekaterih, ki prevajajo mehanično, brez čuta za jezik, za njegovega duha, a hkratu tudi brez čuta za jezikovno odgovornost. Potem šele, in če se seveda kolikor toliko spozna v planinskem strokovnem berilu, utegne uginiti, da je prišla jezikovna spaka vrvitev iz nemške »Seilschaft«.

Predvsem bi moral poznati vsakdo, ki piše slovenski, slovenske jezikovne zakone, to se pravi zlasti slovnico. Saj nihče niti ne zahteva, da bi se je po knjigah učil, če ima le posluh za živi ljudski jezik. In tedaj bi zaznal in spoznal, da stojte samostalniki na -itev namesto glagolnika pri dovršnih glagolih. Morejo se tvoriti torej samo iz glagola in pomenijo neko delo, dejanje, dejavnost ali gibanje, ne pa stanje ali celo uspeh in nasledek kakega dela ali dejanja.

»Seilschaft« imenujejo Nemci skupine dveh ali več gorohodcev, ki se na ledenikih ali v nevarnih skalnatih strminah navežejo zaradi medsebojnega varovanja na vrvi in tvorijo tako neko skupnost.

Brž ko smo si torej glede pojava na jasnem, tudi za njegovo oznamovanje ne bomo v zadregi, če bomo mislili po naše in s svojimi možgani.

Moč slovenščine je v glagolu, in pri njegovem bogastvu, njegovi prožnosti in vseizraznosti je mogoče zmeraj iz njega napraviti pravilne in smiselne samostalniške oblike. Predvsem pa ne bo človek, ki misli iz svoje slovenske glave, pri kakem novem pojavu začel premišljevat in spraševati, kako kak tujec tisto stvar označuje. V tem primeru bo videl, zaznal in tudi rekel, da se je z nekom na vrvi navezal. Tudi najhujši vrvitar ne bo delal drugače, ker ne more delati drugače. Le da bo temu takoj odpovedala beseda, ko bi moral dati pojavu besedo, ki mu jo slovenščina polaga v usta. Ne bo šel dalje, kakor dela slovenski človek, ki bo imenoval dejanje samo navezovanje, uspeh navezovanja pa navezo. Ne, take samostojnosti v besedi ga je strah, on gre, podložnik tujega duha, po razsvetljenje k tujemu jeziku, namesto da bi skušal v svojem govoriti. Nasledek pa so besedne spake kakor vrvitev, ki stoji v zgodovini naših jezikovnih zablod vsekako še niže, kakor Pohlina a-reč (Ur-sache). Kajti navsezadnje je stala areč na začetku razvoja naše jezikovne kulture, vrvitev pa bi nam hoteli

vtihotapati v dobi, ko se je naš jezik že izoblikoval do najvišje izraznosti in nazornosti.

Morebiti ponazorimo še bolj nesmiselnost te besedne potvore, če opozorimo, da bi se po tem zgledu na primer morala imenovati družba prijateljev gora goritev ali hribitev, družba za raziskavanje jam pa seveda jamitev.

Da niso prišli tisti jezikovni kovači na samostalni naveza, ki ga glagol navezati se tako rekoč ponuja, je res težko razumeti slovenski govorečemu in mislečemu človeku, tem bolj, ker ima slovenščina celo vrsto samostalnikov iz glagola vezati in njegovih zloženek: vez, veza, obveza, zaveza, podveza, poveza itd.

Glagola vrviti pa slovenščina sploh ne pozna. Imamo samo neprehodni in nedovršni glagol vrveti in iz njega samostalni vrvež. Toda gorje, če bi bila naveza z vrvenjem in vrvežem kaj v sorodu, — ne bi daleč prišla.

In če bi človek o čem ugibal, tedaj kvečjemu o tem, če odseva iz takih besednih potvor več nepoznanja in nespoštovanja materinščine ali suženjskega zgledevanja ob tujem jeziku, če bi ne vedel, da sta te lastnosti v nujni povezanosti med seboj. Gnili sad tega nesamostojnega in zato nerodovitnega duha so pa besedne potvore kakor vrvitev.

H koncu naj bi opozorili še na tole.

Slovenski planinci imajo svoje strokovno glasilo »Planinski vestnik«. V strokovna, torej posebna glasila pa ne spadajo splošne razlage slovenske slovnice. To je tako gotovo, kakor tudi na primer »Zdravniški vestnik« ne razlaga sklanjatve samostalnikov niti »Slovenski pravnik« ne uči spreganja glagolov, pa če se kak zdravnik ali pravnik še tolikokrat zadene in spotakne ob slovnicična pravila. Navzlic temu pa razlaga »Planinski vestnik« v svojem »Antibarbarus« splošna pravila slovnice, polemizira s »Slovenskim pravopisom« al' prav se piše sonce ali sonce, poučuje sklanjavo, pravilno štetje, rabo namenilnika, celo razlogovanje — torej zgolj stvari, ki so v jezikoslovnem strokovnem knjištvu že dognane. Če pa se nazadnje komu zdi, da le niso dognane, spada to obravnavanje gotovo vse drugam, v jezikoslovne obzornike ali kvečjemu v take, ki goje splošno knjištvo. S prav redkimi izjemami se pa ta »Antibarbarus« ne dotika planinskih barbarizmov, med katerimi je vrvitev sicer eden izmed večjih, zato pa še davno ne edini. In pri čemer bi še opozorili, da je ob njem tista znamenita Urša Plut prav skromna, skoraj domača ženica.

Prav zaradi tega je tudi planinsko jezikovno vodstvo že zdavnaj zdrknilo iz rok »Planinskega vestnika«. Planinsko izrazoslovje se je oblikovalo samostojno izven njega. Pri tem naj opozorimo zlasti na bogato in sestavno obdelano planinsko izrazoslovje pokojnega dr. Tuma, ki še zmeraj čaka, da jo Slovensko planinsko društvo že kedaj reši iz prahu spisnih omar.

Opazovalec

Kakšne bodo volitve?

»Ljudski glas« od 1. avgusta t. l. se preroka z »Obzorom«, ki je zapisal, da za prihodnje volitve volilni red ne bo dosti ali nič spremenjen. »Ljudski glas« se sklicuje pri tem zlasti na slovesno izjavo vladnega predsednika dr. Stojadinovića v narodni skupščini dne 4. julija 1935, ki pravi:

»Trudili se bomo, da prilagodimo težnjam in željam ljudstva posamezne zakone, ki so političnega značaja, kar velja zlasti za volilni zakon, za tiskovni zakon in za zakon o zborovanjih in društvi. Želimo na ta način omogočiti resnično udeležbo najširšim slojem prebivalstva pri državni, banovinski in občinski upravi.«

Razen tega navaja še »Slovenca« od 19. julija 1935, ki je to Stojadinovićevo izjavo takole razložil:

»Nova demokratična doba neizogibno zahteva v prvi vrsti, da se vrne ljudstvu splošna, enaka in tajna volilna pravica, ki edina poroščuje za to, da pride do izraza resnična volja ljudstva. Zakaj izkušnja je naučila vse evropske demokratične narode, da se je povprečnemu človeku mogoče odločiti po svojem prepričanju in vesti samo, če tega noben zunanji činitelj ne otežuje ali pa ne onemogoči s tem, da lahko kontrolira vsak posamezen glas, z drugo besedo: volitve so svobodne samo, če je volilec dejansko popolnoma neodvisen od vsake tuje sile in pritiska ali vpliva, ko oddaja svoj glas za tistega kandidata, kateremu zupa zastopstvo svojih interesov. Zato je tajnost volilnega glasovanja osnovna zahteva demokratičnega reda. Zato ne more in ne sme biti dopuščena noben dvom, da bo novi, Stojadinovićeve režim, uvedel novi demokratični volilni zakon na osnovi tajne volilne pravice in uzakonil vseskozi demokratičen volilni red, kakor ga zahteva ljudstvo, ki ima to za svojo najosnovnejšo pravico, o kateri sploh ne more biti nobene debate.«

Mi moremo zazdaj reči samo, da nismo tako brezpogojno optimistični, kakor je »Ljudski glas«. Kajti vlada JRŽ si je dala doslej že v vseh treh

preračunskih zakonih, torej vsako leto po enkrat, izglasovati pooblastilo, da obstoječi volilni red spremeni. Vsako leto je obrazlagala to pooblastilo zlasti z nujnostjo in neodložljivostjo. Kljub nujnosti in neodložljivosti pa danes, po dobrih treh letih in treh pooblastilih, še zmeraj nimamo novodobnega demokratičnega volilnega zakona.

Pridobivajte nove naročnike!

Žaljivo pisanje

V »Delavski politiki« beremo:

Ostudno žaljenje češkega naroda se zadnji čas ponavlja po raznih nemških ilustriranih časopisih, tednikih in mesečnikih, katerih ležijo cele skladovnice po mariborskih kavarnah. Lažnivo in tendenčno pisanje s slikami o dogodkih v Češkoslovaški je tako zoprno in težko žaljenje vsega češko-slovaškega naroda in nam prijateljske države, da v najvišji meri razburja naše občinstvo. Opozarjamo na to javno Predstojništvo mestne policije s prošnjo, da da takoj pregledati vse tiste časopise in revije ter odredi nemudoma odstranitev vsega, kar bi moglo žaliti bratovski narod in državo ČSR. Prav tako bi bili mi ogorčeni, če bi po češko-slovaških javnih lokalih razstavljali revije in časopise, v katerih bi na tak grd način žalili in smešili naš narod in državo. Naša oblast se je že poslužila ravno nasproti ČSR od primera do primera takšnih represalij, da je prepovedala uvoz časopisa, če je bil žaljen kak naš predstavnik, narod ali država. Ne gre, da bi potem mi mirno trpeli trajno javno smešenje češkega naroda, ko so tisoči in tisoči naših državljanov, neštete naše ekspedicije, deležne nepopisnih, pristranih gostoljubnih sprejemov po Češko-Slovaški, trenutno n. pr. delegacija 60 slovenskih profesorjev.

K temu bi pripomnili, da leže taki časopisi, in sicer zlasti dnevnik, tudi po ljubljanskih kavarnah, pa najbrž še drugod.

Modna blaga!

Nogavice, rokavice, vsakovrstno damsko in moško perilo, žepni robci, brisače, ščetke, krojaške in šiviljske potrebščine kupite

n a j u g o d n e j e p r i

Peteline, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

Amerika trdno za demokracijo

Večkrat smo že v našem listu navajali besede odličnih ameriških politikov, in sicer prav do najvišjih, ki so se izjavili na kar najbolj nedvoumen, celo naravnost oster način zoper diktature in za demokracijo, to edino obliko državnega življenja, ki odgovarja načelom resnične svobode in človeškega dostojanstva. Pred kratkim je govoril ameriški poslanik v Bruslju Davis v tem smislu. Rekel je, da si nekatere dežele prizadevajo nadomestiti svobodo in človeško dostojanstvo z avtokracijo, reglementirano podrejenostjo in samosilstvom, torej s stvarmi, za katerih odpravo so žrtvovali ljudje življenje skozi stoletja. Ustanavljale so se vlade pod domnevo, da se je demokracija razkršila in da ne zadošča zahtevam novodobnega gospodarskega in političnega življenja. Propaganda diktatur je preplavila svet in ga obdelavala v tem smislu, da je človek tu zaradi države, ne pa, da je država na svetu zaradi človeka. Vlade so pa posevina zadeva in zato na svetu, da vladajo po potrebah človeštva, ki je božji del. Zato vztrajamo na stališču, da ni država gospodar človeka, ampak njegov služabnik. Zato tudi odklanjamo trditve, da bi bila samo celotna država tega ali onega -izma edina za človeštvo primerna vladna oblika. Najboljša vladna oblika je demokracija, ki naj služi človeštvu, in gotovo je, da bo razpadla današnja omika in nastala splošna zmešnjava, če ne bo premagala vlada pravice moči sile.

Ali ste poravnali naročnino?

Mali zapiski

Prepovedana časopisa.

Minister za notranje stvari je prepovedal uvažati in širiti v naši državi časopisa:

1. »La Terre«.
2. »Naš žurnal«.

Oba časopisa izhajata v Parizu.

Janez Kočmur:

K Tumovim spominom

(Nadaljevanje)

Svoja izvajanja bom naslonil le na lastne ugotovitve in poizvedbe, mnenja in razlage drugih bi samo motile. Izrazi, kakor omenjeni, se rabijo dvojno: za označbo značaja ali lastnosti kake osebe, ali kot psovka. Največ se izrekajo kot žaljivke, hitro, brez premisleka, v jezi, razburjenosti; zato pogosto napačno, neosnovano. Po sodnih shrambah so celi skladi spisov o tožbah in sodbah zaradi razžaljenja večkrat res zelo dvomljive časti. Sem ter tja narejajo tudi iz prava umetnost, podvrženo spremembam mode, pa najsi je ta še v takem navzkrižju z zdravim naravnim razumom. Kdor laže, mu smemo reči, da se moti; nikdar da bi mu rekli lažnik. Vesoljno priznani pregovor pa trdi celo v šolskih knjigah, da se lažniku še resnica ne verjame. Pregovor pravi tudi, da reci bobu bob, a popu pop, a tožba in sodba bi nas hitro poučila, da je slepar poštenjak; zakaj on se je le zmotil. Taka je postava in pravica. Nekoč je dr. Sušteršič tožil Josipa Nollija, odgovornega urednika »Slovenskega naroda«, ker ga je bil ta imenoval podrepno muho. Toženi se je zagovarjal, da trditve ni razumeti tako, kakor da je toženi res muha, ampak da je le tako siten in vsiljiv, očital da mu je torej le te lastnosti. Po zaslišanju profesorja Marksa Pleteršnika, jezikoslovca, ki je na dolgo opisal pomen izraza »podrepna muha«, je sodišče Nollija oprostilo.

Kralj vseh zaničevanih osebkov med Nemci je lump. Prvotno je pomenil ali bi moral pomeniti capina, raztrganca, ki ni raztrgan slučajno, ampak se zanemarja stalno, iz zanikrnosti. Lumpen so v

Nerodnost.

Preteklo soboto je vabilo »Jutro« na obisk Maribora. Naslovilo pa je to vabilo: »Slovenci in vsi Jugoslovenci!»

Gotovo so bili jutranji generali hudi, da je — komur koli že — ušla taka nerodnost. Saj je to pozivljanje jugoslovenov poleg Slovencev priznanje, da oboji le niso eno. Sicer bi pač kratko in malo naslovili vabilo na jugoslovene. Toda zadnji naslov med Slovenci, ki se zavedajo svoje biti, ne vleče.

Le da ni lepo, da so že tudi pri »Jutru« začeli to ločiti. Naravnost zataje njihove edinstvenosti bi jih lahko kdo obdolžil. Naj torej ostanejo kar pri jugoslovenih. Slovincem pa naj dajo mir.

O žurnaljščini.

»Varaždinske novosti« očitajo hrvaškimi časnikom, kako zanemarjajo pravilno hrvaščino, da piše vsak, kakor se mu zdi in da se zlasti zagrebški listi urijo v »pozabljeni etimologiji«, namesto da bi pometali iz svojega pisanja tuje in latinske izraze.

Kaj bi mogli reči šele mi Slovenci, ko nam jugoslovenska časnikarija uvaja k vsem tem še turške besede, ki jih pišejo nevedni pisuni

Od priznanja k dejanju

Vedno več jih je, ki izražajo zadovoljstvo nad našim listom. Oglašajo se tudi novi naročniki — dokaz, da si misel, ki jo zastopa list, vedno bolj utira pot. S tem so svoje soglašanje praktično potrdili. — Obračamo se še do tistih, ki odlašajo, da storé enako. Simpatije so sicer nekaj lepega, ali samo od njih ne živi nobeno gibanje. Treba je tudi žrtve. Stare naročnike in prijatelje prosimo, naj nam pošljejo naslove oseb, o katerih mislijo, da ga bodo naročile, ako ga jim pošljemo na ogled. Kdor se ne misli naročiti, naj list vrne z opazko: Ne sprejemem. Najlepša hvala vsem, ki se bodo odzvali.

Uprava in uredništvo.

Zadnji bavarski ministrski predsednik umrl.

V Regensburgu je umrl 6. t. m. Avgust Held, zadnji bavarski ministrski predsednik. Vodil je vlado kot voditelj najmočnejše bavarske stranke skoraj deset let. Bil je odločen in dosleden pripadnik zvezne Nemčije. Izjavil je še v časih, ko je na Pruskem prevzel vlado Papen in odstranil demokratično vladavino Brauna, da bo dal zapreti državnega komisarja, ki bi ga morebiti poslal Berlin Bavarcem. Njegova vlada se je držala celo še mesec potem, ko je vlado prevzel že Hitler. Helda je dal Hitler potem nekaj časa zapreti. Held je bil tudi zmeraj za pridružen Avstrije, ker je upal, da bo tako oslabiljeno prusovstvo. Tragika njegovega političnega dela je bila v tem, da je z bojem zoper republikansko Nemčijo kolikor toliko sam pomagal do vlade sestavi, ki je opravil z njim in Bavarsko v nekaj tednih.

nemščini — rabi se le v množini — cunje, cape, krpe; od tod tudi lump. Krpa je prav za prav že prišita zaplata. Trajno zanemarjanje samega sebe je skoraj vedno znak raznih slabih lastnosti: lenobe, lahkomiselnosti, nemarnosti, zapravljivosti. V tem oziru je zunanost ogledalo značaja. Le kadar je razčapanost posledek ene takih lastnosti, je označba lump kolikor toliko osnovana. Dostikrat je raztrganost vzrok zapuščenost, revščina, manjkanje možnosti, držati obleko v redu, na primer v samoti. Mnogi delavec pri težkem delu ima samo eno obleko, ki ni več za popravo; sam nima orodja ali je preokoren, da bi jo zašil, in če jo, jo nerodno, da je kmalu zopet strgana. Stroški popravila po krojaču bi lahko dosegli vrednost obleke, če bi jo krojač sploh sprejel v zakrpanje. Nabava nove obleke pri današnjih minimalnih mezdah pa je v življenju delavca dogodek kakor nekoč birma, le da si mora biti boter sam. Pri ocenjevanju nosilca strgane obleke je upoštevati tudi stopnjo omike in navade njegovega kraja, kjer je mogoče raztrganost in umazanost nekaj vsakdanjega. Brahman se maže s kravjekom in umiva s kravjim sečem, lamaist uši ne ubije, ampak jo spoštljivo odloži; Slovenec bi tam prišel pred sodišče zaradi umora.

Vajenemu očesu ni težko uganiti, ali je obleka raztrgana slučajno, trenutno, od dela, ali jo njen nosilec zanemarljivo iz zanikrnosti. Nemogoče je v kratkem sestavku navesti vse okoliščine, ki vplivajo ali bi morale vplivati na sodbo, preden jo izrečemo. Na fraku zadostuje že luknjica, da, celo krpa, da postane nemogoč. Tako oblačilo osmeši, obdarjenega pa lahko naredi za nemškega Halunka ali Strolcha, o katerih spregovorim posebej. Dobro zadene v tem pogledu ljudski pregovor, ki pravi: Tri smešne stvari so: pijana baba, vojak z dežnikom in strgan pop. Če niso še kaj drugega,

Sestanek »Slovenskega društva«.

Prejeli smo:

V nedeljo 21. t. m. bo drugi sestanek »Slovenskega društva« za Saleško-mislinsko dolino. Sestanek bo ob 1. uri popoldne v Narodnem domu v Slovenjgradu. Predavanje: Kako je na kmetih.

Čistimo svoj jezik!*

Antipatičen, zoprn
avtovozač, avtni voznik
baš, prav, ravno
barjak, zastava
batina, udarec
batinati, tepsti (pre)tepati
bedak, tepec
bermet, pelinovec
berba, trgatve
blagodat, dobrotá, milost
bolest, bolezen, bol
bolnica, bolnišnica
bolno je odjeknilo, hudo je
zadelo
bolovati, biti bolan
brak, zakon
brezstiden, nesramen
brod, ladja
buljiti, oči izbuhnuti, strmeti, bolščati
v cilju (pospeševanja), da se
pospeši
čim (čas, vezu), brž ko
čim hitreje, kar najhitreje
čim prej, prej ko mogoče
činovnik, uradnik
čin, delo
čitati, brati
čitanka, berilo
čud, narava, prav
čuvati, varovati
daleko, daleč
še daleko ne, še daleč ne
deca, otroci
dečji, otroški
defile, mimohod
delokrog, področje
dimiti, zadeti
direktor, ravnatelj
diviti se, občudovati
divota, krasota
dnevno (prisl.) vsak dan
dojavitelj, založnik
dočim, medtem ko
dojmiti, ganiti
doživljenjski, dosmrtni
dragocnost, dragotina
dražest, mikavnost
duhan, tobak
duhapisrnost, zavednost,
prisebnost, znanjdljivost
dubkom polu, prenapolnjen
drug, tovariš
starostni drug, vrstnik
dvopek (Zwieback), prepečene
enervirati, veličati, dražiti
enoglasno, soglasno
evol, glaj!
Franjo, Fran, France
fungirati, biti za
glasom (katerega), po katerem
glumiti, igrati

glup, neumen
gorivo, kurjava, kurivo
gradnja, stavba, gradba
grandiozen, veličasten
grana, panoga
groznica, mrzlica
hasek, korist, prid
hrvatski, hrvaški
imendan, god
inostranski, zamejni
inostranstvo, zamejstvo
inspektor, nadzornik
ipak, vendarle
iskren, odkrit
istočasno, sočasno, ob enem
iz dneva v dan, dan na dan,
dan za dnevom
izerpno, izčrpno
izgleda da, vse kaže, da, podobno je, da...
izkoristiti, (u)porabiti
izostati, ne priti, ne biti
izpit, izkušnja
iztok, vzhod
izrecno, izrečno
izvanreden, izreden
jamstvo, poročstvo
jedilo, jed
jedva, komaj, toliko da
jelovnik, jedilni list
Josip, Jožef, Jože, Joža
jugoslovenski, jugoslovanski
jurišati, navaliti na, naskakovati
kamoli, kaj še, nikar da
kiné, okrasje
kleveta, obrekovanje
kljub temu (prisl.), vseeno
vkljub temu da, dasi, čeprav
kolajna, svetinja
kolovodja, prvak
komad, kos
komandant, poveljnik
komandant armije, armadni poveljnik
komandant mesta, krajevni poveljnik
komandant okruge, okrožni poveljnik
koncem, na koncu, konec (leta)
koncem koncev, navsezadnje
konečno, naposled, nazadnje
kričiti (z rokami), mahati
kundak, (puškino) kopito
kura, zdravljenje
kvartal, četrtletje
Lavoslav, Leopold, Polde
logor, taborišče
lopov, malopridnež, capin
luka, pristan(išče)
malenkost, malost, malota
(Dalje prihodnjič)

* Radi priobčujemo ta slovarček neslovenskih in manj-dobrih slovenskih besed, ki ga nam je poslal slovenski pisec, ki se že dolgo in vestno ukvarja s takim delom čiščenja našega jezika — z delom torej, v teh težkih časih zunanje in notranje stiske kar najbolj potrebnim in važnim. — Uredništvo.

Urednik in izdajatelj: Tone Fajfar v Ljubljani.

kakor smešne, o tem bi se dalo govoriti. Pa vendar so po širnem svetu tudi take stvari v navadi in se jim nič ne čudijo, kjer so. Vsaj o Kitajcih so trdili, da se bojujejo z razpetim dežnikom, kadar dežuje; vsekakor je to še vedno večje junastvo, kakor bojevanje »v duhu« doma za pečjo.

Samo zamazana in posvaljkana obleka še ne daje izkaznice do naziva lump. Nosilec take obleke je lahko samo površnež, nemarnež, zanikrnež, ki nič ne da na sebes. Vedeti je treba torej tudi v takih primerih, od kod in zakaj zanemarjenost, posebno pri možeh s hudimi ženami. Neke vrste zanemarjenost velja celo za znamenje skromnosti, učenjaškega čudaštva, umetnikarskega bohemstva. Zeló zanemarjen je bil na stara leta Jakob Alešev; nosil je dolgo starinsko, široko nagubano temno modro haljo iz Prešernove dobe, na plečih vso posuto s prhaji z glave. Često je prenočil kar v stranišču, na primer pri Figovu.

Najbolj priljubljena je bila in je deloma še bohemka zunanost: zametast jopič, retast klobuk in vihrajoča ovratnica črne barve, pa seveda umetniško asketski ali pesniško sanjav obraz. Kdor ima čas in oko, se jih lahko nagleda po fotografskih izložbah. Kaj smešna je včasih figura pretkanega borzijanca z izrazom heinejevske zamišljenosti — dokaz je velikega igralskega talenta, pred katerim pozor. Pred take vrste prekanjencem svari kmet na zelo robat, a nič manj učinkovit način. Nekoč sem bil namreč slišal Izaneca, ki je dejal: »S tem bi ne hotel opravljati potrebe vstric.« Na vprašanje, zakaj, se je odrezal, da zato, da se mu ne more podelati v žep. Kmečka modrost, ki z malo besedami veliko pove. Mnogim se je že večkrat zgodilo, česar se je tisti Izanec bal, pa se še vedno družijo s takimi »prijatelji«.

(Dalje prihodnjič)